

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/214,Uroczyste-otwarcie-sali-konferencyjno-wystawowej-OBEP-IPN-w-Gdańsku-im-gen-Augusta-Emila-Fieldorfa-„Nila”.>
07.03.2026, 22:52

Uroczyste otwarcie sali konferencyjno-wystawowej OBEP IPN w Gdańsku im. gen. Augusta Emila Fieldorfa „Nila”.

26.04.2004

Oddziałowe Biuro Edukacji Publicznej IPN w Gdańsku ma nową salę konferencyjno-wystawową w

Gdańsku-Oliwie przy ul. Polanki 124. Nowa sala wyposażona jest w multimedialny zestaw komputerowy i duży ekran, dzięki czemu – poza wysłuchaniem prelekcji – będzie można obejrzeć filmy, zdjęcia i dokumenty. Na ścianach umieszczono dwie z wystaw przygotowanych w ostatnich latach przez OBEP w Gdańsku oraz plakaty i foldery ilustrujące liczne przedsięwzięcia Oddziału: konferencje, wystawy, konkursy i inne uroczystości. W centralnym miejscu stoi wysoki krzyż – wierna replika krzyża z obozu dla internowanych w stanie wojennym w Strzebielinku – z podpisami internowanych.

Sala ma patrona – szefa Kedywu AK, gen. Augusta Emila Fieldorfa „Nila” (1895–1953), którego córka, Pani Maria Fieldorf-Czarska, mieszka w Gdańsku.

Oficjalne otwarcie i odsłonięcie pamiątkowej tablicy na murze budynku IPN odbyło się 22 kwietnia z udziałem Prezesa IPN prof. Leona Kieresa, Księdza Arcybiskupa Gdańskiego Tadeusza Gocłowskiego i Pani Marii Fieldorf-Czarskiej oraz licznie zaproszonych gości, wśród nich kombatantów Armii Krajowej i młodzieży. Przybyli też mieszkańcy Gdańska, którzy żywo reagowali na wystąpienie Marii Fieldorf-Czarskiej, która powiedziała m.in. „Jeśli to ma być sala imienia mojego Ojca, to chciałabym, aby tu głoszone było prawdę. W III Rzeczypospolitej nie jest dobrze z prawdą. Prawda jest rozmazywana, przemilczana. Dla mnie Ojciec jest postacią nieskazitelną. Na ostatnim widzeniu z moją Matką Ojciec powiedział, że odmówił współpracy”. Maria Fieldorf-Czarska przypominała, że żyją jeszcze – nie niepokojeni przez wymiar sprawiedliwości – ludzie uczestniczący w przygotowaniu kaźni Generała: prokurator Alicja Graff i śledczy Kazimierz Górski. Na koniec oświadczyła: „Moją ojczyzną jest Polska Podziemna”. Arcybiskup Tadeusz Gocłowski powiedział m.in. „Panie Generale, tu jest pan obecny. IPN poszukuje prawdy i o Panu, i o trzech tysiącach zamordowanych »w majestacie prawa«”. „Historia generała Emila Fieldorfa jest historią polskiej pamięci. To historia człowieka, który poprzez swoją patriotyczną i bohaterską postawę mówi nam dzisiaj, czym jest miłość do ojczyzny, poświęcenie i na czym polega ofiara składana ze swojego życia” – powiedział prezes IPN, prof. Leon Kieres.

Na tablicy pamiątkowej Generała znajdują się m.in. słowa Seneki, charakteryzujące człowieka niezłomnego: „Frangas, non flectes” – można go złamać, ale nie można go zgnać. Maksyma ta nawiązuje do okrutnych słów z uzasadnienia „wyroku” Wojskowego Sądu Rejonowego w Warszawie, skazującego Generała na śmierć: „nie nadaje się do resocjalizacji” (non flectes), ponieważ już w młodości walczył jako żołnierz Legionów przeciwko armii bolszewickiej. Dlatego „należy go wyeliminować” (frangas).

Uroczystość wzbogaciły okolicznościowy program oraz inscenizacja-rekonstrukcja historyczna akcji Kedywu odbicia więźniów z hitlerowskiego samochodu-więźniarki.

Program przygotowała grupa młodzieży ze szkoły teatralnej „Wybrzeżak” przy teatrze

„Wybrzeże” w Gdańsku. Reżyserował Adam Stadnik. Młodzież umiejętnie wykorzystała niewielką przestrzeń do inscenizacji, ukazując w sposób dramatyczny wydarzenia roku 1945. W spektaklu zacytowano meldunki terenowych komend AK z różnych stron Polski – o gwałtach dokonywanych na ludności i żołnierzach podziemia niepodległościowego przez NKWD-UB.

„W imię przyjaźni” – taki był tytuł inscenizacji historycznej odbicia więźniów Gestapo przez Kedyw w wykonaniu Trójmiejskiej Grupy Rekonstrukcji Historycznych, Komendy Miejskiej Policji w Gdańsku i Służby Więziennej Aresztu Śledczego w Gdańsku (samochodu cimka »1938« użyczył Piotr Derkowski). Nie była to wierna rekonstrukcja konkretnego wydarzenia z czasów okupacji, lecz inscenizacja pokazująca typowe elementy tego typu akcji: błyskawiczny atak, uwolnienie umęczonych w śledztwie ludzi i błyskawiczna ewakuacja. Widowisko zgromadziła liczną publiczność, wzbudziło ogromne zainteresowanie zarówno młodzieży, jak i kombatanatów. Tego typu „obrazowe” lekcje historii pobudzają wyobraźnię i pragnienie poznania prawdy o dramatycznych wydarzeniach z historii Polski minionego wieku.

Na koniec zaproszono gości do stołu partyzanckiego, zaaranżowanego przez młodzież Technikum Hotelarsko-Gastronomicznego w Gdyni pod kierunkiem pań Ireny Sawickiej i Ewy Cielemeńskiej.

*

* *

Sąd Wojewódzki w Warszawie. Sprawa Fieldorfa Augusta-Emila. 16 kwietnia 1952 roku. Fragment z wyroku: Sąd postanowił Fieldorfa Augusta-Emila uznać winnym i na zasadzie dekretu z 31 sierpnia 1944 r. o wymierzeniu kary dla faszystowsko-hitlerowskich zbrodniarzy skazać go na karę śmierci.

Z uzasadnienia: W okresie okupacji w Polsce klika sanacyjna, mimo klęski wrześniowej, nie rezygnuje z pragnienia władzy. Jednym z czołowych ludzi obozu prawicy był August Fieldorf. Już jako młody chłopiec Fieldorf wstępuje do Związku Strzeleckiego, potem do Legionów. Jako oficer bierze udział w wojnie z bolszewikami. Od początku działalności konspiracyjnej obejmuje wysokie stanowisko jako inspektor Komendy Głównej ZWZ na Obwód Warszawski, potem jako komendant Obszaru Białostockiego. W sierpniu 1942 roku organizuje tzw. Kedyw przy Komendzie Głównej AK. Sąd uznał za niezbędne całkowite wyeliminowanie oskarżonego ze społeczeństwa, orzekając karę śmierci, pozbawienie praw i przepadek mienia. Zdaniem sądu nie istnieje możliwość resocjalizacji oskarżonego. Uwzględniając także aspekt polityczny sprawy, szef Kedywu Komendy Głównej Armii Krajowej na łaskę nie zasługuje.

[Poprzedni Strona](#)

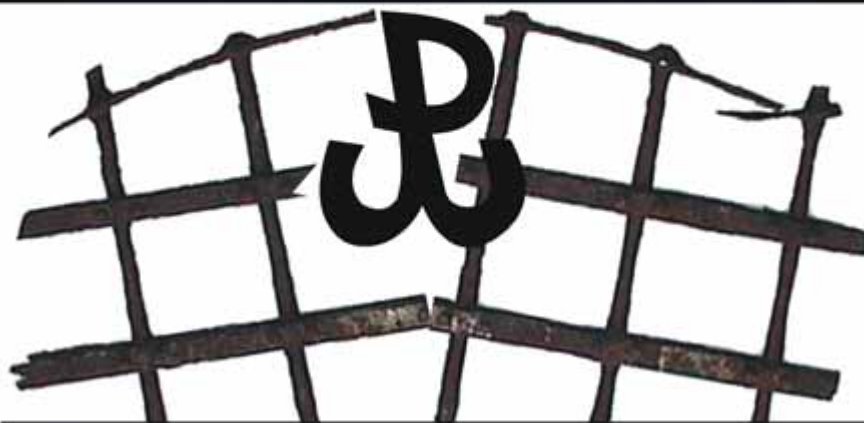
[Następny Strona](#)

Sala im.
Gen. AUGUSTA EMILA FIELDORFA NILA
* 20 III 1895 † 24 II 1953

**SZEFA KEDYWU KOMENDY GŁÓWNEJ AK
OFIARY KOMUNISTYCZNEGO MORDU SĄDOWEGO**

Frangas, non flectes

Poczet sztandarowy gdańskiego środowiska byłych żołnierzy AK.

Z prawej Arcybiskup Gdański Tadeusz Gocłowski oraz Prezes IPN prof. Leon Kieres. Z lewej Maria Fieldorf-Czarska i Dyrektor Oddziału IPN w Gdańsku Edmund Krasowski.